প্ৰকাশকৰ নিবেদন

আজি প্ৰায় ত্ৰিশ বছৰৰ আগতে শ্ৰীনিভাৰ্যাৰাম দাসে "উষা পৰিণয়" কাব্যখন প্ৰকাশ কৰিছিল। ইতিমধ্যে এইখন পুথি প্ৰায় দুষ্প্ৰাপ্য হোৱাত, এই পুথিৰ লগতে আৰু অন্য সাঁচিপতীয়া পুথিৰ পাঠ মিলাই অধ্যাপক সত্যেন্দ্ৰ নাথ শৰ্ম্মাই সম্পাদন কৰি প্ৰকাশ কৰিবলৈ আমাৰ হাতত দিয়ে। প্ৰায় দুবছৰ আগতেই আমি এই কাম হাতত লওঁ। কিন্তু নানা অসুবিধা আৰু বেমেজালিৰ কাৰণে নিয়মিত সময়ত পুথিখন প্ৰকাশ কৰি উলিয়াব পৰা নগ'ল। অধ্যাপক শৰ্ম্মাই গোটেইখন পুথিৰ আহি চাব নোৱাৰাৰ কাৰণে পুথিখনত দুই চাৰিটা বৰ্ণাশুদ্ধি ৰৈ গৈছে। আশা কৰোঁ সহৃদয় পাঠকে এই ত্ৰুটীৰ কাৰণে আমাক মাৰ্জ্জনা কৰিব। ইতি---

নগাঁও, অসম
১৯৫৯

প্ৰকাশক

শুধৰণি

এই পুথিখন ১৯৪৯ চনত প্ৰকাশ কৰিবৰ কাৰণে প্ৰেছত দিয়া হৈছিল, কিন্তু নানা অসুবিধা বশতঃ সোনকালে প্ৰকাশ কৰিব পৰা নগল। আহিঁ কাকত অন্যে শুধৰাব লগা হোৱাত পুথিখনত কিছু বৰ্ণাশুদ্ধি ৰৈ গ'ল। সেই কাৰণে তলত এটি শুধৰণি তালিকা দিয়া হ'ল।

পৃঃ	পদ সংখ্যা	অশুদ্ধ	শুদ্ধ
১,৩	১২	বানাসুৰ	বাণাসুৰ
৭	”	দ্বন্দ	দ্বন্দ্ব
৮	৪০	পৰচন্দ	পৰচণ্ড
৯	৪৮	হৃষিকেশ	হৃষীকেশ
১১	৫৭	চুত	চূত
১৩	৭২	নকৰে	নফৰে
২০	১১১	পৰকাৰ	পৰচাৰ
২৮	১৭৫	গড়ুৰ	গৰুড়
৪৬	২৬৩	নুজুৰাই	নুযুৰাই
৪৮	২৭৮	নজায়ো	নযায়ো
”	”	নমৰিম	নমৰিব
”	”	আপ	আপন
৫১	২৯৫	ওঁৰাৰী	ওৰাৰী
৭৬	৪৫৫	বানাসুৰে	বাণাসুৰে
”	৪৫৬	নয়ণ	নয়ন
৭৮	৪৬৮	দিয়েবা	দিয়েৰা
৭৯	৪৭১	তলবল	টল বল
৮৩	৪৯৭	ঘোৰ	ঘোঁৰা
”	৪৯৯	কনকৰ	যেন
৮৪	৫০০	নিৰিত	নিশিত
”	”	তোমাৰ	তোমৰ

পৃঃ	পদ সংখ্যা	অশুদ্ধ	শুদ্ধ
৯০	৫৩৫	ভণ্ডিয়া	ভাণ্ডিয়া
৯৪	৫৫৯	গোধান্দুৰী	গোধাঙ্গুৰী
”	৫৬০	আয়ূধ	আয়ুধ
৯৫	৫৬৬	বানসন	বাণাসন
১০৪	৬২২	গগনতি	গগনত
১১৪	৬৮৭	ছাৰ	চৰ
১১৫	৬৮৮	ছাৰ	চৰ
১১৮	৭১০	ছাড়ে	চৰে
১৩৭	৮৩৫	চুৰি	চূৰি
১৩৮	৮৪৩	দ্বণ্ড-যুদ্ধ	দ্বন্দ্ব-যুদ্ধ
১৩১	৮৬৪	নিৰ্জান	নিৰ্যান
১৪৫	৮৮০	ছিনিল	জিনিল
১৪৫	৮৮১	কুমাৰি	কাম্ৰি
১৪৬	৮৯১	খদথ	খদগ
১৬৬	১০২০	যথমথ	যমসম
১৬৭	১০২৬	চন্দ	চণ্ড
”	১০২৭	নিৰিত	নিশিত
”	”	বাড়িষণে	বৰিষণে
”	১০২৮	তোমল	তোমৰ
”	”	মোছল	মুষল
১৬৮	১০৩৪	অসাক্ষাত	অসংখ্যাত
”	”	পৰচন্দ	পৰচণ্ড
১৬৯	১০৩৬	শ্বেমত	শ্বেত
”	”	চত্ৰ	ছত্ৰ
”	”	ইসাদণ্ড	ইষাদণ্ড
১৭০	১০৪৪	কান্দাৰ	কাণ্ডাৰ
১৭১	১০৪৯ } ১০৫২ }	পৰচন্দ	পৰচণ্ড

পৃঃ	পদ সংখ্যা	অশুদ্ধ	শুদ্ধ
"	১০৫১	কাটি	কতি
১৭৩	১০৬২	অনত	অনন্ত
১৮১	১১১৯	দুকুল	দুকূল
১৮২	২১২২	চ্যুত	চূত
"	১১২৩	তুনিৰ	তূণীৰ
১৮৩	১১৩৪	পাসে	পাশে
১৮৮	১১৬৮	দূৰ্ব্বাক্ষট	দূৰ্ব্বাঙ্কত
১৯০	১১৭৪	আৰোগণে	আয়গণে
"	১১৭৯	খুৰজ	মুৰজ
১৯২	১১৮৭	জড়া	জৰা
১৯৩	১১৯৩	জনে	জলে
"	১১৯৫	পতি	প্ৰতি

শব্দ সূচী

অঙ্কুশ— এবিধ জোঙা অস্ত্ৰ, হাতীক বশ কৰিবৰ কাৰণে ব্যৱহাৰ কৰে। ৩৬, ৪১, ৭৫, ৮৪।

অঙ্গমৃৰা— এঙামুৰি দি শৰীৰৰ অৱসাদ বা জড়তা গুচোৱা ১৯

অঙ্গন— ঘৰৰ চোতাল ১৮৮

অঙ্গিৰা— অগ্নি বিশেষৰ নাম, ১৩১, ১৩২, ১৩৩, ১৩৫, ১৭৯

অপোৰা— অগ্নিয়ে দাহ নোকৰা ৩২

অৱধান— মনোনিবেশ কৰা, শ্ৰৱণ কৰা ৩, ১৭, ৩৮, ১৪০

অৰবিন্দ— পদুম ১০, ১৮

অৰুন্ধতী—বশিষ্ঠৰ পত্নী, সতীত্বৰ নিমিত্তে প্ৰখ্যাত ৫৭

আখণ্ডল— ইন্দ্ৰ, দেৱৰাজ ১১৬, ১১৭

আগৰ— অগৰু ১২, ৭০, ৮৩, ৮৪

আজীন-বসন— পহুৰ ছালৰ বসন ৭১

আঞ্চোল—আঁচল ১০, ১৯, ২০, ২১, ৩৮

আৱৈব— এতিয়াৰ ৩২

আয়তা— আয়তী অৱস্থা ১৮৬

আয়ুধ— অস্ত্ৰ ৯৪, ১৩০, ১৩৩, ১৩৮

আস্ফোট— দম্ভ, অহংকাৰ, ১৩৩

ইষাদণ্ড—ৰথৰ যুৱলীৰ ডিলা মাৰি ৮৩, ৯৭, ১৩২

উপজিল ৰাতি—ওপজা ৰাতি ৬

ওৱাৰী— ঘৰ ৫১

ঋক্ষ-চৰ্ম্ম— ভালুকৰ ছাল ৮৩

ঋত— ঋতু ৩০

কণ্টি— সৰু জোঙা অস্ত্ৰ ১০৬

কতি— ক'লৈ, ক'ত ৫৬, ১৫০, ১৭১, ৮৯

কন্দ—মূল ১২৫

কপোল— গাল: কপাল অৰ্থতো ভুলকৈ কপোল শব্দ ব্যৱহাৰ কৰা হয়। ৮৩

কাঞ্চুলি— কাঁচলি ১০

কাণ্ডাৰ—নাৱৰ গুৰিয়াল ১৭০

কিঙ্কিনী—ককাঁলত পিন্ধা জুনুকা লগোৱা অলঙ্কাৰ বা ভূষণ ১০, ৮৩, ১৪৫

কিংশুক- পলাশ ফুল ১১, ২৯, ৩১

কিশলয়— কোমল কুঁহি পাত ১

কুণ্ডল—কাণৰ কড়ীয়া ১৯, ৪২, ৭০, ১১০, ১২৭, ১৪৩, ১৪৬

কুন্দ— এবিধ বগা ফুল ১৯৩

কুমুদিনী - ভেঁট ফুল ৬৫

কুলিশ— বজ্র ৮, ৪১

কোদণ্ড— ধেনু, ৮০, ৮১, ৮২, ৮৭, ৯৪, ১৫৬

খঞ্জন— বালিমাহি চৰাই ২০

খাঙ্কাৰ— অপযশ ২৯, ৩০, ৩৭, ৬৬, ৬৭, ৭৮, ৮১, ৯৮, ১০২

খণ্ডিয়াসে— খণ্ডন কৰি, অতিক্রম কৰি

খেণে— ক্ষণে ১৯

গজমুকুতা— হাঁতীৰ দাঁত ১২, ৩১, ৩৩

গণ্ডস্থল— গাল ৪২, ১২৭, ১৪৩

গৰল— বিহ ১২, ১৪৩, ১৫৪

গুঞ্জাফল—লাটুমণি ১

গোধাঙ্গুৰী— ধেনুৰ গুণ টানোতে আঙুলিত যাতে দুখ নাপায় তাৰ কাৰণে আঙুলিত পিন্ধা এবিধ ছালৰ ৰক্ষাভূষণ ৯৪

গোষ্ঠ— গৰু চৰোৱা পথাৰ ১

ঘন— ডাৱৰ ৮২, ১২৭

চাপ— ধেনু

চাৰা— ল'ৰা

চূত— আমগছ ১১, ৩১, ১৮২

চৌখে চৌখে— চকুৰে চকুৰে ২৮

ছাৰ— হীন, নিকৃষ্ট ৬৩, ৬৬

ছোৱা— ল'ৰা (হেয় বাচক) ৭৭, ৮১, ৮৯ ১৪৪

জড়া-জড়ি— সাবটা-সাবটি ৫

জলধৰ— সাগৰ

জাণ্টে, ঝাণ্টে -বেগেতে, তৎক্ষণাৎ ১৩, ৩০, ৩৪, ৫৯, ৭২, ৭৯, ১২৫, ১২৮, ১৩৫, ১৪৫, ১৫৯

জৌতি জ্যোতি ১৯৩

ডিণ্ডিম— এবিধ ঢোলৰ দৰে বাদ্য যন্ত্র ১১২, ১২০, ১৩১, ১৬২

তন্ত— স্তম্ভ, জড়ত্ব পোৱা ২১

তৰাস— ত্রাস, ভয় ৮, ৫১, ৫২, ৫৩, ৫৯, ৬০, ৬৭, ৭০, ৭৮, ৮২, ৮৭, ৮৯, ৯৮, ১০৫, ১২৪, ১৩৪, ১৩৬, ১৪২, ১৫২, ১৫৮, ১৬৮, ১৭৭

তূণীৰ—শৰ ভৰাই ৰখা টোন ১৩০, ১৮২

তোমৰ— অস্ত্র বিশেষ, গদা বা মুদ্গাৰৰ আৰ্হিৰ ৭৫, ৮৪, ৯৬, ১৬৭

দড়ি পঘা ১

দশমী-অৱস্থা শেষ অৱস্থা ১৩৩

দিয়েৰা— দিয়া (অনুজ্ঞা বাচক) ৭৮

দুকূল - ৰেশমী কাপোৰ ১৮১

দোসৰ— বন্ধু ৩৫, ৮৭, ৯৪

ধনঞ্জয়— অগ্নি বিশেষ, এক প্রকাৰ বায়ু ৫৯

নফৰ - চাকৰ ১৩, ৪৪, ১৪০

নৰাচ - এবিধ লোহ নিৰ্ম্মিত শৰ ৭০, ১৩৬

নৱ খণ্ড বসুমতী - ৯ ভাগত বিভক্ত পৃথিবী (কুৰু, হিৰন্ময়, ৰমণক, ইলাবৃত, হৰি, কেতুমাল, ভদ্রাশ্ব, কিন্নৰ আৰু ভাৰত) ৮, ৩৯, ৬৯, ৭০, ১৩৪, ১৬২

নৱশান— নতুনকৈ শানত দিয়া ৩০, ১০৭

নিধুবন - ক্রীড়া, কেলি ২১

নিলয়— বাসস্থান ৫৬

নিৰখিল- নিৰীক্ষণ কৰিলে, চালে ৪৩

নিৰমিল,- নিৰ্ম্মল ২০, ২৪, ৩৬, ৮৩

নিশিত—চোকা ৮৪, ৯৫, ১৩৫, ১৫৬, ১৬৭, ১৬৯

নিহালি—লক্ষ্য কৰি, ভালকৈ চাই ৬৫

নৈঙ— কাপোৰ ১০, ১২, ১৭

নেহা— মৰম, চেনেহ

পঞ্চবান, পঞ্চশৰ— কামদেৱ, কামদেৱৰ পাঁচবিধ অস্ত্ৰ (উন্মাদন, তাপন, শোষণ, সন্মোহন, স্তম্ভন) ২৮, ৪২, ৪৩, ৪৪, ৬১, ১৫

পট্টিশ— দুইফালে ধাৰ থকা এবিধ চোকা অস্ত্ৰ ৮৩, ৯৫, ৯৬, ১৩৪, ১৪

পৰচণ্ড— প্ৰচণ্ড, ভয়লগা ৮, ৭২, ৮২, ৮৪, ৮৫, ১০২, ১০৪, ১২২, ১৫২

পৰচাৰ— প্ৰচাৰ, গতি ৬৫

পৰত্তেক— প্ৰত্যেক, প্ৰত্যয় ২, ৪০, ১৬৪

পৰবীন— প্ৰবীন— ১২৩

পৰবেশ— প্ৰবেশ ১১, ১৭, ১৮, ৮৯

পৰসনে— প্ৰসন্নৰ কাৰণে ২, ৫, ১০, ১২, ১৩, ১৮, ২৪, ৩১, ৩৫, ৩৮, ৩৯, ৪১, ৪৪, ৫৯

পয়োধুত (?)— সম্ভৱতঃ এই শব্দটো ডাৱৰ বুজুৱা পয়োমুক্ হব লাগে ৯৪

পয়োত্তৰ— দলদোপ হেন্দোলদোপ ৮৬

পৰিঘ— মুদ্গৰৰ দৰে অস্ত্ৰ বিশেষ ৭০, ৭১, ৭৪, ৭৫, ৭৬

পাটোনা— পাটৰ কাপোৰ ১২

পিঙ্গট— পিঙ্গল বৰণীয়া ৭১, ৭৯

প্ৰমথ— প্ৰমাথ, মহাদেৱৰ অনুচৰ ৭৮, ৮৯, ৮১, ১০০, ১৩৫, ১৪৪, ১৭৬, ১৭৮, ১৭৯

প্ৰমিত— পৰিমিত ১৯৬

ফন্দে— লৰা, জোকাৰ খোৱা ১৩২, ১৬২

বত্ৰিশ অলংকাৰ— শৰীৰৰ বিভিন্ন অঙ্গত পৰিধান কৰা বত্ৰিশ প্ৰকাৰ অলংকাৰ; সকলোবিধৰ অলংকাৰৰ সমষ্টিকেই বত্ৰিশ অলংকাৰ বোলা হয়। ৩৫

বলিত— শকত মানুহৰ মাংসল অংশ কোঁচ খাই হোৱা ৰেখা শিথিল, লোল ১০

বাণাসন
বাণাশন } — ধেনু (বাণ+আসন) অশনি শব্দই অস্ত্ৰ বুজায়, গতিকে 'বাণাশন' শব্দই বাণ আৰু অস্ত্ৰক বুজাব পাৰে ৯৫

বালী— বালিকা ১৯

বাহুৰিয়া— [illegible]ৰি, উভতি

বাহি
বাহিল } — চলাই নিয়া, চলোৱা ৬৩

বিধুমুখী— চন্দ্ৰৰ দৰে ধুনীয়া মুখৰ নাৰী ৩৪, ৫০

বিৰোচন— সূৰ্য্য ৮৩, ১৪৪

বেতছৰি— বেতৰ এচাৰি

বেবন্ধা— গড়, মেৰ ৪৫, ১৩২

বৈবাতি— বৈৰেতি, কন্যাৰ লগত থকা সধবা তিৰোতা ১৮৯

বৈশ্বানৰ— অগ্নি ৩৩, ৪১, ১২৮

ভিন্দিপাল— প্ৰাচীন যুদ্ধাস্ত্ৰ বিশেষ ৮০

ভূষণ্ডী— দীঘল প্ৰাচীন যুদ্ধাস্ত্ৰ বিশেষ ৯৬

ভূষি— ভূষিত ১০

মকৰ-কেতন— কামদেৱ ৮২

মকৰন্দ— মৌ ১১

ম[illegible]— মখমল কাপোৰ ৮৩

[illegible]ঞ্জিৰ
মঞ্জীৰ } — নেপুৰ, ভৰিত পিন্ধা, খোজ কাঢ়োতে ৰুনুক-জুনুক বাজি যোৱা অলংকাৰ ১০

মদন-কুঞ্জৰ— মদন বা কাম প্ৰবৃত্তিক হাতীৰ লগত তুলনা কৰিছে, অৰ্থাৎ হাতীৰ দৰে কাম প্ৰবৃত্তিক বশ কৰা টান ২০

মদন-সৰ্প— ইয়াত কাম প্ৰবৃত্তিক সাপৰ লগত তুলনা কৰিছে ২০

মধ্যখীনী— চিঁয়া ককালৰ স্ত্ৰী ১০

মনহংস— হংসৰ দৰে সঞ্চৰণশীল মন ২০

মনসিজ
মনমথ } — কামদেৱ ১১, ১৭৮

মাল— মালা ৮,

মুৰজ— বাদ্যযন্ত্ৰ বিশেষ ৮২, ১৮৯, ১৯০, ১৯৫

মৃগমন্দ— মৃগমদ, কস্তুৰী ১৮২

মৃড়ানী— দেবী চণ্ডিকাৰ নাম বিশেষ ১০৯

ৰামৰণ্ডা— ভীম কলৰ দৰে এবিধ ডাঙৰ কলগছ ১০

বাওল— নয়ন বাতুল নয়ন, ৰঙা চকু ১৩০
লুলে— ওলমি থকা ১৯
লোটন— ওলমি থকা বেণী ১৭, ১৯
লোপমুদ্ৰা—অগস্তি ঋষিৰ পত্নী
লোমঞ্চ— ৰোমাঞ্চিত ২১, ৫৫
লোমাঞ্চিত— ৰোমাঞ্চিত, নোম শিঁহৰি উঠা ২৫
শৰ্ব্বৰী— ৰাতি ১৮
শল্য— শাল ৯
শিখী— ম'ৰা চৰাইৰ পাখী ৪২
শ্ৰৱণ— কাণ ১, ২, ২৩, ৭০
শ্ৰোণী— তিৰোতাৰ তপিনা ১০
সঙ্কাল— বেগেতে, সোনকালে ৮০
সমতি— সন্মতি
সাদ— সাধ, ইছা ২৯
সুৰঙ্গ— সুন্দৰ বৰ্ণ বিশিষ্ট ৩৩
সুৰ— সূৰ্য্য ৭৩
সেঁতা— সেওঁতা ১৭
স্বৰূপিতা—সুৰূপিতা অৰ্থাৎ সুন্দৰী ১৮
হৰাইবাৰ— হেৰোৱা ৩৮
হিমকৰ— চন্দ্ৰ ৬৫
হুতাশ হুতাশন, — অগ্নি ৩৭

সেবা-সাবিত্রম